

Hvordan ser FFM ud i forhold
til at implementere
sprogbaseret undervisning?

Vi vil se på

- Forenklede fælles mål i fagene
- Sprog som tværgående emne
- Målstyret undervisning

Sprogbaseret undervisning

Forenklede fælles mål

- ▶ Opbygget med 2 – 4 kompetenceområder
  - ▶ Kommunikation er et kompetenceområde indenfor mange fag
  - ▶ Alle læsefag har et tema under kompetencemål, som indeholder noget om sprog/skriftsprog
- ▶ Sproglige kompetencer er blevet udtrykt mere eksplicit

Biologi 7. - 9. klasse

Eleven kan kommunikere om naturfaglige forhold med biologi. Færdigheds- og vidensmål i kompetenceområdet kommunikation er ens i naturfagene i udskoling og omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Formidling** fokuserer på egnede metoder til formidling og vurdering af naturfaglige forhold.
- **Argumentation** fokuserer på formuleringen og vurderingen af naturfaglige begrundelser og påstande.
- **Ordkendskab** fokuserer på brugen af fagsprog i arbejdet med og formidling af naturfagene.
- **Faglig læsning og skrivning** fokuserer på tilegnelsen af naturfaglig viden gennem læsning og skrivning.

Sproglig udvikling skal indgå i arbejdet med alle mål i de fire kompetenceområder (Undersøgelse, Modellering, Perspektivering, Kommunikation).

Mål for sproglig udvikling indgår primært i færdigheds- og vidensområderne. Fælles for ordkendskab og faglig læsning og skrivning er, at der er fokus på de fire dimensioner af det talte og det skrevne sprog: Samtale, lytte, læse og skrive.

Faglige mål afleder sproglige mål

FFM - Biologi – 7. – 9. klasse

Kompetenceområde: Undersøgelse

Kompetencemål: Eleven kan designe, gennemføre og evaluere undersøgelser i biologi

*Videns og færdighedsmål: Naturfaglige undersøgelser, Evolution, Økosystemer, Krop og sundhed, **Mikrobiologi***

- Eleven kan undersøge mikroorganismers funktion i forskellige miljøer
- Eleven har viden om mikroorganismers betydning i forhold til mennesker og økosystemer

Eksempler på læringsmål for et undervisningsforløb.

- Eleverne kan forklare, hvordan vi bruger gærsvampe i hverdagen og i samfundet
- Eleven kan forklare gærcellers livsbetingelser.

Relevant sproglig mål:

Eleven kan vælge den forklaringsmåde, som passer bedst til emnet

Forenklede fælles mål – Kristendom 1. – 3 klasse

Kompetenceområde: Livsfilosofi og etik

- Kompetencemål: Eleven kan udtrykke sig om den religiøse dimension ud fra grundlæggende tilværelsesspørgsmål og etiske principper
- *Færdigheds og vidensmål: livsfilosofi, etik, tro og tvivl, **sprog og skriftsprog***
  - Eleven kan læse enkle faglige tekster og udtrykke sig sprogligt enkelt om deres indhold
  - Eleven har viden om enkle fagord og begreber samt faglige teksters formål og struktur

I 1.- 3. klasse skal **eleverne have viden om fagets særlige teksttyper og disse teksters formål og struktur. Eleverne skal kunne forberede og gennemføre faglige læse- og skriveopgaver inden for fagets teksttyper, fx at berette, at beskrive, at forklare, at argumentere.** Herudover er det centralt, **at eleverne arbejder med, hvordan viden om teksters formål og struktur kan anvendes i faglig læsning og skrivning,** fx hensigtsmæssige strategier til aktivering af forhåndsviden, etablering af læse-/skriveformål, informationssøgning, styring i forhold til læse- og skriveformål, læseteknik og afhjælpning til forståelsesproblemer.

Tværgående emne: Sproglig udvikling

Sproglig udvikling - Vejledning

På denne side finder du vejledning til sproglig udvikling.

- 1. Sproglig udviklings identitet og rolle +
- 1.1 Faglærerens rolle +
- 2. Undervisningens tilrettelæggelse og indhold +
- 2.1 Aktiviteter før, under og efter læsning +
- 3. Sproglig udviklings indsatsområder +
- 3.1 Ordkendskab +
- 3.2 Teksters formål og struktur +
- 3.3 Generiske mål for sproglig udvikling +
- 3.4 Mundtligt sprog +
- 3.5 Kommunikationsstrategier +
- 3.6 Skrivning +
- 3.7 Ordblinde elever +
- 4. Litteraturliste +

D
O
E
V

nu.dk/modul/sproglig-udvikling-intro

EMU Sproglig udvikling - intro | ... x

Du er her: EMU > Grundskole > Lærere og pædagogisk personale > Tværgående indhold > Sproglig ud

Sproglig udvikling - intro

Her er en introduktion til det tværgående emne Sproglig udvikling.

Link til: [Sproglig udvikling - vejledning](#)

Sproglig udvikling er et tværgående fokusområde i de nye Fælles Mål og er som sådan indskrevet i alle obligatoriske fag.

Sproglig udvikling handler om skolens og fagenes målrettede arbejde med elevernes tilegnelse af fagenes sprog, ordforråd og tekster, så eleverne bliver dygtige til at tilegne sig det faglige indhold og kommunikere mundtligt og skriftligt i fagsprog.

Man kan sige, at eleverne lærer fag gennem sprog – og sprog gennem fag. For at det kan lade sig gøre, skal der opstilles både faglige og sproglige læringsmål for eleverne.

© Colourbox

Sprog	Receptivt	Produktivt
Mundtligt	Lytte	Samtale

Faglærerens rolle

Faglæreren er en nøgleperson i udviklingen af elevernes faglige sprog og læsefærdigheder.

- Faglæreren er inde i fagets sprog og dets kernestof.
- Faglæreren har et indgående kendskab til teksttyper, der optræder i faget.
- Faglæreren har et indgående kendskab til læseforståelsesstrategier og notatteknikker, der er relevante i faget.
- Faglæreren kan hjælpe eleverne med at fastsætte et fagligt relevant læseformål.
- Faglæreren kan hjælpe eleverne med at skabe sammenhæng mellem deres baggrundsviden og den måde, faget beskæftiger sig med et stofområde på.
- Faglæreren er i stand til at tydeliggøre for elever, hvilke ord og begreber der er centrale i den faglige fremstilling, og hvordan de skal forstås i den konkrete faglige sammenhæng.
- Faglæreren kan vurdere, hvad der er relevant at hæfte sig ved i de tekster, eleverne arbejder med.
- Faglæreren ved, hvilke spørgsmål der er relevante at stille, og hvilke svar der er relevante at få.
- Faglæreren kan hjælpe eleverne med at udvikle mundtligt og skriftligt fagligt ordforråd.
- Faglæreren kan være en støtte i elevernes sprogtiltag og ved, hvilke strategier der kan understøtte en sproglig udvikling i fagene.

Sproglig udvikling og indsatsområder

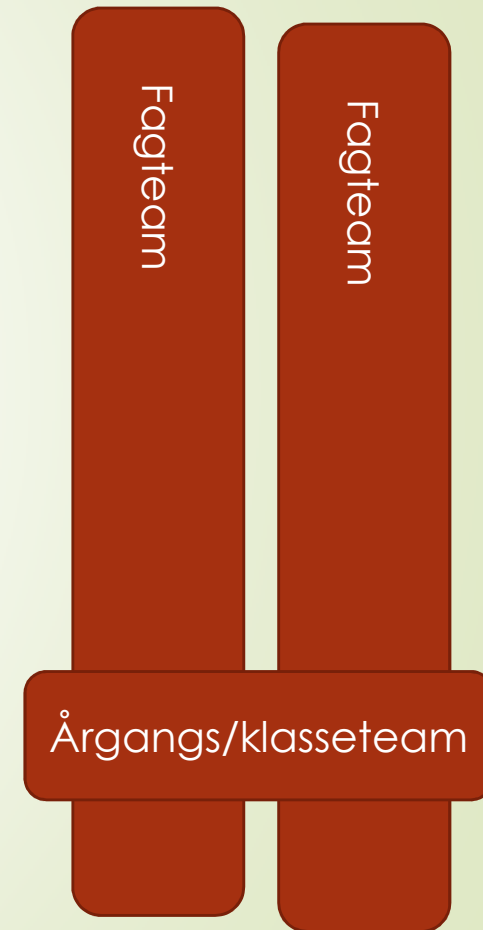
Sproglig udvikling kan beskrives ved to centrale indsatsområder, der er et kondensat af både den mundtlige og den skriftlige dimension i fagene:

- 1. Ordkendskab, herunder faglige begreber, der hjælper eleverne til at få et godt overblik over det faglige stof
  - fx Lærer udleverer liste med elevvenlige ordforklaringer på tekstens centrale fagord og begreber.
- 2. Teksters formål og struktur, der både retter sig mod det mundtlige og skriftlige sprog
  - Fagtekster
  - Generiske mål for sproglig udvikling
  - Mundtligt sprog
  - Kommunikationsstrategier
  - Skrivning
  - Ordblinde elever

Til begge indsatsområder hører udvikling af elevernes strategibrug og metakognitive overvejelser.

Hvordan kan vi så gøre det?

- Arbejdet med fælles mål sker i fagteamene herunder også sprogets betydning for faget.
  - Fagteamene må have støtte til det sproglige arbejde fx via læsevejleder eller andre ressourcepersoner
- Arbejdet med de tværgående emner – sproglige kompetencer lægger op til at samarbejde i teamene på tværs af fag.
  - Hvilke fælles færdigheder om sprog og sproglige kompetencer skal eleverne lære både i naturfag, dansk o.s.v.
  - Der kan udarbejdes et sprogligt curriculum, som teamene kan arbejde ud fra – et eksempel

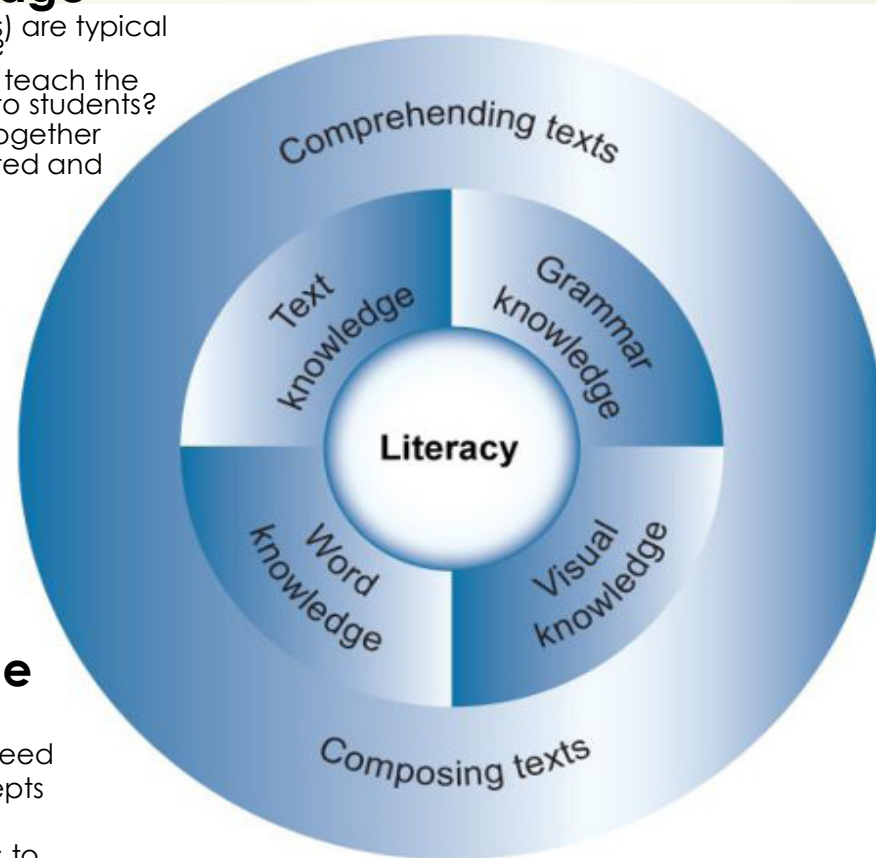
Literacy continuum framework

Text knowledge

- What text types (genres) are typical of your learning area/s?
- How and when will you teach the structure of these texts to students?
- How each text is held together
- How ideas are connected and sequenced

Word knowledge

- What subject specific vocabulary will students need to express abstract concepts and ideas accurately?
- How will I support students to understand and make appropriate vocabulary choices

Grammar knowledge

- What sentence structures should students be able to know and use?
- Can students recognise and use, for example:
  - a range of conjunctions
  - language to make their texts appropriately technical and academic?

Visual knowledge

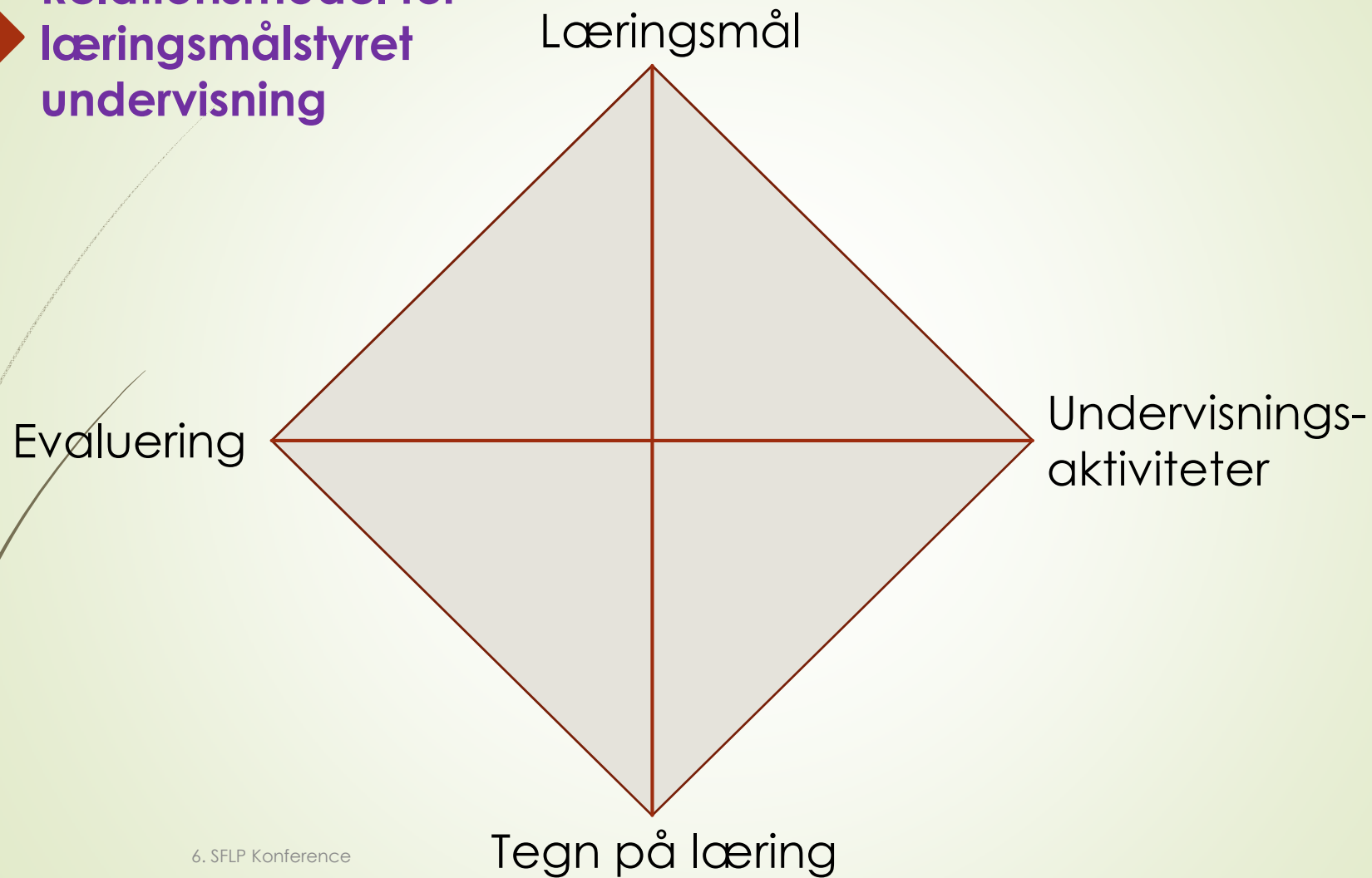
- What visual elements in texts support students to create meaning in design and technology? (eg diagrams, tables)?
- What language and skills do I need to provide for students to interpret and use these visual elements to build their ideas?

Læringsmålsstyret undervisning

Et krav fra august 2015

**Relationsmodel for
læringsmålstyret
undervisning**

Eksempel fra dansk

Fælles Mål Dansk Efter 6. klasse	Omsatte læringsmål for forløb	Valg af undervisningsaktiviteter	Tegn på læring
<p>Eleven kan undersøge fortællerpositioner</p> <p>Eleven har viden om fortællertyper</p>	<p>Eleven kan skelne en 3. personfortæller fra en jegfortæller i fiktive tekster</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Læreren giver oplæg om fortællertyper og eksempler på fortællerpositioner i fiktive tekster • Eleverne læser Louis Jensen firkantsfortællinger med fokus • Eleverne går sammen i grupper og finder fortællerposition • Eleverne omskriver fortællerpositionen	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven understreger steder i teksterne, der synliggør fortællerpositionen i henholdsvis en jegfortælling og en 3. personfortælling • Eleven omskriver korrekt fortælleren • Elevudsagn i klassesamtale der gør rede for fortælleren